Ärendenummer
TRV 2025/69503
Motpartens ärendenummer
RS 2025-0095

Dokumentdatum
2025-10-13

Konfidentialitetsnivå
1 Ej känslig

Mottagare
registrator.rlk@regionstockholm.se

Kopia till
Diariet
Länsstyrelsen i Stockholms län

Granskningsyttrande. Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen

Trafikverket har erhållit Region Stockholms granskningshandling för Ny regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen på remiss och yttrar sig i egenskap av ansvarig myndighet för den långsiktiga infrastrukturplaneringen av väg- och järnvägstrafik samt för byggande och drift av statliga vägar och järnvägar. Trafikverket verkar för att de transportpolitiska målen ska nås och ansvarar för att peka ut riksintresse för kommunikationer. Trafikverket har betydelsefulla uppgifter inom totalförsvaret och är sektorsansvarig myndighet för beredskapssektorn Transporter. Som statlig myndighet ska Trafikverket utifrån sitt ansvarsområde verka för att målet för den regionala utvecklingspolitiken uppnås. Den regionala utvecklingsplanen är av stor betydelse för oss som planeringsaktör i länet.

Sammanfattning

Trafikverket yttrade sig under samråd och kan konstatera granskningsförslaget i flera avseende är tydligare. Trafikverket ser positivt på att riksintresset för kommunikationer är redovisat. Avseende luftfart bedömer Trafikverket att riksintresset påverkas negativt av planen. Utvecklingsplanen har en särskild potential att visa på förutsättningarna för den långsiktiga utvecklingen genom att vara den enda översiktliga plan som visar på samspelet mellan regionens infrastruktur och markanvändning. För att åstadkomma ett effektivt nyttjande av regionens transportsystem är en utveckling av bostäder och verksamheter i kollektivtrafiknära lägen av stor betydelse. En mer ingående analys av konsekvenserna för transportsystemet hade varit önskvärd. För att formulera kommande utredningsbehov som svarar upp mot transportsystemets brister och satta mål på lång sikt föreligger behov av gemensamt arbete och utredningar. Trafikverket ser fram emot fortsatt samverkan med Region Stockholm.

TMALL 0422 Brev 4.0

Trafikverket
Texttelefon: 010-123 50 50
Telefon: 0771 - 921 921
trafikverket@trafikverket.se
www.trafikverket.se

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Ärendenummer
TRV 2025/69503
Dokumentdatum
2025-10-13
Motpartens ärendenummer
RS 2025-0095

Riksintresse för kommunikationer

Planförslaget redovisar riksintressen för kommunikationer vilket framgår i bilaga om riksintressen med tillhörande karta. Trafikverket saknar en beskrivning i text om att riksintressen för kommunikationer även omfattar influensområde för till exempel buller och vibrationer. Riksintresse för ankarplatser visas i riksintressekartan, men nämns inte i text under *Sjöfart*. Det hade varit önskvärt om kartunderlag över riksintresseanspråk för kommunikationer kunde öppnas tillsammans med den digitala plankartan. I dagsläget är det svårt att utskilja anläggningarna från varandra, till exempel är det svårt att urskilja redovisningen av Östlig förbindelse i kartan. Det gäller även redovisning och bedömning av hur riksintresse för kommunikationer och bebyggelseutveckling förhåller sig till markanspråket för Arlanda flygplats, specifikt påverkansområde för lågfartsflyg. En mer omfattande utveckling av tätorter i flygplatsens närhet kan komma att försvåra eller omöjliggöra hanteringen av lågfartstrafik, vilket bör framgå i den regionala utvecklingsplanen.

Förhållningsätten i riksintressebilagan är relevanta men skulle kunna vara mer utförliga. Bilagan hänvisar kortfattat till planens förhållningssätt och till de fyra transportslagen. Ett förhållningsätt likt det som är formulerat för Arlanda har inte formulerats för Bromma flygplats, vilket i planen motiveras utifrån att Bromma flygplats troligtvis kommer att avvecklas i samband med att Stockholms stads avtal med Swedavia slutar gälla 31 december 2038. Bromma flygplats är en viktig planeringsförutsättning för regionen. Trafikverket utgår ifrån beslutad riksintressepreciseringoch gör bedömningen att riksintresset för kommunikationer kopplat till luftfart bedöms påverkas negativt av planen. Trafikverket hänvisar till Swedavias yttrande på planen, då de är verksamhetsansvariga för Bromma flygplats.

Trafikverket reviderar för tillfället riksintressen för kommunikationer vilket kan komma att innebära förändringar bland annat avseende hamnar och farleder. Beslut förändringarna förväntas under 2026.

Vision, mål och övergripande prioriteringar

Trafikverket lyfte i samrådet att planen tydligare bör visa på hur prioriteringarna bidrar till att nationella och regionala mål kan nås och önskade en tydligare beskrivning av målkonflikternas koppling till de nationella transportpolitiska målen.

Målstrukturen i planen har omarbetats och omfattar mål på kortare och längre sikt. Målen på kortare sikt ska vara resultatinriktade och ambitionen är att dessa mål också ska följas upp. Trafikverket anser att målstrukturen är

tydlig. För att kunna följa utvecklingen av planens genomförande borde planen kompletteras med indikatorer.

I granskningshandlingen saknas målet om *minst 95 procent av ny bebyggelse bör tillkomma i regionens relativt sett mest tillgängliga lägen,* som fanns med i RUFS 2050. Det är ett uppföljningsbart mål som har stor betydelse för framtida tillgänglighet och effektivitet i transportsystemet på längre sikt. För att kunna följa hur transportsystemets utveckling understöds av en ändamålsenlig utformad bebyggelsestruktur borde planen kompletteras med ett sådant mål.

Förutsättningarna att nå målet om att *Andelen hållbara transportmedel (gång, cykel och kollektivtrafik) har ökat till minst 75 procent till 2035* varierar i Stockholmsregionen. Det vore därför önskvärt om målet tillfogades en geografisk precisering med anpassade indikatorer för att följa utvecklingen.

Ett trafiksäkert transportsystem är väsentligt för att skapa trygga och säkra livsmiljöer och därmed av betydelse för att den rumsliga strukturen i Stockholmsregionen ska bli hållbar. Betydelsen av ett trafiksäkert transportsystem bör belysas i den regionala utvecklingsplanens målområde om e*n jämlik, trygg och inkluderande region med goda livsmiljöer*.

Med anledning av det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde och i Europa finns behov av att utveckla arbetet med det civilt försvar och krisberedskap avseende transportområdet. Trafikverket anser att transportsystemet bör nämnas som en av flera system som är avgörande för att bedriva samhällsviktig verksamhet under fredstida krissituationer och höjd beredskap.

Rumslig utveckling

Trafikverket stödjer planens princip om en flerkärnig struktur med funktionsblandning och en god tillgänglighet med gång och cykel inom dessa kärnor. Den regionala utvecklingsplanen har en särskild uppgift att visa på förutsättningarna för den långsiktiga utvecklingen genom att vara den enda översiktliga regionala plan som visar på samspelet mellan infrastruktur och markanvändning. Därför hade det varit önskvärt om kopplingen mellan bebyggelsestrukturen och konsekvenser för transportsystemet tydligare hade framgått. Det hade varit givande om det mer utförligt framgick vilka behov som skapas i transportsystemet till följd av föreslagen bebyggelseutveckling. För att formulera kommande utredningsbehov som svarar upp mot

transportsystemets brister och satta mål på lång sikt föreligger behov av gemensamt arbete och fortsatt utredning.

Den flerkärniga strukturen bygger på principen, att prioritera utveckling i kollektivtrafik nära lägen, vilket är centralt för att åstadkomma ett transporteffektivsamhälle. Trafikverket menar att förhållningsättet för det *strategiska bebyggelseläget* är allt för vagt i dess beskrivning av vilken ambitionsnivå, omfattning och funktion av utveckling som avses inom dessa lägen. Planen beskriver att ”läget utgör stommen i de regionalt prioriterade bebyggelselägena” och att läget kan inbegripa såväl tätare bebyggelse, handelsområden som småhus. Trafikverkets bedömer att potentialen mellan platser som pekats ut skiljer sig åt vilket innebär en väsentlig skillnad i tillgänglighet, trafikalstring och potential för kollektivtrafik. Det är av vikt för Trafikverket att planen tydligt visar vilken markanvändning som prioriteras var för att kunna bedöma påverkan på infrastrukturen bättre. I detta avseende menar Trafikverket att planen på dessa platser utgör ett svagare stöd i dialog med kommuner och i handläggningen av ärenden kopplade till plan- och bygglagen och miljöbalken, jämfört med RUFS 2050.

Det regionala transportsystemet

Trafikverket bedömer att granskningshandlingen, i jämförelse med samrådshandlingen, balanserat beskriver de utmaningar som föreligger i regionens transportsystemsystem, såväl på kort som på lång sikt.

Transportinfrastrukturen i regionen står inför en utmaning då klimatförändringar kommer innebära ökad risk för extremväder vilket kommer få stora följdeffekter i transportinfrastrukturen. För att kunna hantera större risker kommer samordnande insatser som inbegriper flera aktörer vara nödvändiga vilket borde lyftas tydligare i planen.

Flera av de långsiktiga behoven i bilagan stödjer principen om ett effektivare nyttjande av befintlig infrastruktur. Det hade varit önskvärt om det även i huvuddokumentet mer ingående beskrevs hur transportsystemet kan stärkas genom ett effektivare nyttjande. I järnvägssystemet kan det bland annat handla om att öka kapaciteten genom att köra längre tåg samt att utöka turtätheten på befintliga linjer. I utvecklingen av järnvägen behöver betydande avvägningar göras. En sådan, där det vore önskvärt med stöd från den regionala utvecklingsplanen, är hur regionen ser på det långsiktiga behovet av mer spårkapacitet för ökad trafikering i järnvägssystemet tillsammans med utvecklingen av kompletterande kollektivtrafik, exempelvis expressbusslinjer. För att nyttja framtida järnvägssystem på bästa sätt

behöver trafikering och fordonstillgång samordnas med utveckling av infrastrukturen vilket också borde lyftas fram.

I stycket *Områden för transportintensiva verksamheter* saknas koppling till järnvägsnätet i texten. Trafikverket skulle gärna se ett kort tillägg om tillgänglighet till multimodala terminaler till exempel kombiterminaler och hamnar.

Den regionala utvecklingsplanen konstaterar att ”Flygplatsen har en viktig funktion för regionens försörjning av varor, bränslen och material”. Flygplatsens funktion och betydelse för regionen skulle kunna utvecklas. Det hade varit önskvärt med ett förtydligande om varför flygfrakten är viktig och inte kan flyttas över till andra trafikslag. Det vill säga att det handlar om högvärdigt och tidskänsligt gods, till exempel reservdelar till industrin och elektronik. Ytterligare ett förtydligande avseende flygplatsens funktion är att bränslen sällan transporteras med flyg, däremot är flygplatsen i sig användare av flygbränsle. För att stärka flygplatsens konkurrenskraft lyfts att åtgärder i infrastrukturen behöver komma till samt hantering av stationsavgiften, men det står inget om ökad trafikering vilket torde gå hand i hand med åtgärder om tillgänglighet.

Det långsiktiga utvecklingsbehovet *Ökad kapacitet, tillgänglighet och framtidssäkring av bytespunkter och depåer* hade med fördel kunna kompletteras med text om Stockholm central som har en särskild betydelse som bytespunkt i kollektivtrafiksystemet för regionen. Stockholm central är inte rustad för ett ökat resande och har begränsad kapacitet. Texten för utvecklingsbehovet skulle även kunna förtydligas med att det är kollektivtrafikens behov som avses.

Förbättrade förutsättningar för gods, näringslivets transporter och länets varuförsörjning - i stycket står det att ”En utmaning är att godstransporter konkurrerar med persontransporter under dagtid, samt med drift och underhåll nattetid” Trafikverket vill förtydliga att detta främst gäller på järnväg.

Vidare vill Trafikverket poängtera att åtgärder för ökad kapacitet i vägtrafiksystemet särskilt kommer behövas längre ut i vägtrafiksystemet. Begreppen *centrala* och *halvcentrala* delarna är inte definierade i handlingarna. Förbifart Stockholm kommer tillsammans med Tvärförbindelse Södertörn avlasta de inre delarna av vägsystemet. Utvecklingsbehoven på lång sikt framträder längre ut vägtrafiksystemet.

Ärendenummer
TRV 2025/69503
Dokumentdatum
2025-10-13
Motpartens ärendenummer
RS 2025-0095

I handlingarna står att ”en vidareutveckling av trängselskatten kommer att vara en viktig åtgärd för att nå flera av de regionala målen”. De styrmedel som kan användas för att nå enskilda mål lokalt är bra var och en på sin uppgift. Styrmedel som riktas mot mer än ett ändamål blir ofta trubbigt och ineffektivt i sin styrning. Trafikverket vill därför poängtera att det främsta syftet med trängselskatt är att hantera trängsel i vägtrafiksystemet.

Så går vi från ord till handling

Som kollektivtrafikmyndighet och ansvarig för myndighet för länsplanen har Regionen ansvar som är nära kopplat till arbetet med prioritering av infrastrukturinvesteringar. Finansieringsfrågorna, som är en väsentlig del av arbetet med prioriteringar, bör beskrivas tydligare. Trafikverket saknar en beskrivning hur den regionala utvecklingsplanen förhåller sig till Länsplan för transportinfrastruktur och vilket stöd regionala utvecklingsplanen avser att utgöra för Region Stockholm i rollen som länsplaneupprättare. I handlingarna beskrivs hur utveckling av regionens transportinfrastruktur kan finansieras. Trafikverket anser att formuleringen ”den regionala planen för transportinfrastruktur medfinansierar utvecklingen av Stockholms vägar, -spår, cykelväginfrastruktur” är missvisande. För utveckling av statliga regionala vägar finns inga andra medel att tillgå än medlen i länsplan och bör därför inte benämnas som ”medfinansiering”. Planen borde även beskriva vilken roll den nationella planen för transportinfrastruktur och länsplanen har för den statliga infrastrukturens genomförande. Den största delen av de medel som går till investeringar i infrastruktur i regionens transportsystem finansieras genom den nationella transportplanen samt intäkter från trängselskatten.

Med vänlig hälsning,

Helena Sundberg

Regional direktör, Östra regionen Trafikverket

Adress: Trafikverket Box 810, 781 28 Borlänge
Besöksadress: Trafikverket, Solna strandväg 98, Solna
Telefon: 0771-921 921 trafikverket.se

Dokumentegenskaper, Ärendenummer *TRV 2025/69503*, Motpartens ärendenummer *RS 2025-0095*, Dokumentdatum *2025-10-13*, Dokumenttyp *BREV*. Konfidentialitetsnivå.1 Ej känslig

Dokumentet är elektroniskt undertecknat

Ärendenummer
TRV 2025/69503
Dokumentdatum
2025-10-13
Motpartens ärendenummer
RS 2025-0095

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.